

těžiště své práce v aktivitách pro katolickou církev, věrouku a vlastenectví. Jeho podpora českého lidového zpěvu duchovního i světského a sběratelství písní však byly součástí téhož programu, rozšiřovaly ho o novou dimenzi české kulturní paměti a zasloužily by si na výstavě větší pozornosti. Pro české i zahraniční návštěvníky, které jsem zde zastihla, mohla být například příležitostí k prezentaci brněnských tisků prvního vydání notovaných sbírek lidových písní nebo příležitostí ke zvukové ukázce světoznámých Dvořákových sborů, inspirovaných Sušilovými záznamy. Jsou živým pěveckým repertoárem a dodnes

i předmětem náročných cizojazyčných překladů původních písňových textů plných metafor a zastřených výrazů. Výstava mohla nabídnout také ukázkou z **Hutkových nahrávek a dalších interpretací Sušilových zápisů lidových písní**, i když Sušilův živý hudební odkaz vyzněl na koncertě zvaném Pocta P. Františku Sušilovi v brněnském Besedním domě 1. 3. 2018. **Skromné podmínky jedné nedostavené věže brněnské katedrály** i tak umožnily dobrý počín pro kulturní a historické povědomí, spojené s Brnem a Moravou.

Věra Frolcová (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Konference Agrární / zemědělská osvěta a vzdělávání v 18. až 21. století ve střední Evropě. Národní zemědělské muzeum, Praha, 8.–9. listopadu 2018

Ve dnech 8.–9. listopadu 2018 uspořádalo Národní zemědělské muzeum (NZM) ve spolupráci s Univerzitou Karlovou, Českou zemědělskou univerzitou a Českou akademií zemědělských věd a pod záštitou ministra zemědělství mezinárodní interdisciplinární vědeckou konferenci s názvem Agrární / zemědělská osvěta a vzdělávání v 18. až 21. století ve střední Evropě, s podtitulem Instituce a osobnosti, jejich působení v kontextu politického, ekonomického, sociálního a kulturního vývoje střeoevropského venkova. Dvoudenní zasedání se konalo v **nově zrekonstruovaných prostorách zemědělského muzea v Praze na Letné**.

Čtvrteční dopolední jednání bylo společné pro všechny účastníky a bylo věnováno nejen přivítání účastníků zástupci všech spolupracujících institucí,

ale především vstupní přednášce **Antonína Šimšíka, který představil nové koncepty na oživení NZM v letech 2015–2018**; po přednášce následovala komentovaná prohlídka nových expozic muzea.

Vlastní zasedání začalo po poledni a zahájili jej úvodním slovem o tématu konference Jiří Šouša a Eduard Kubů (oba Filozofická fakulta UK). Jejich příspěvek se týkal nejen historických etap vývoje zemědělství v našich zemích, ale především rozvoje a dopadu agrárního školství na zemědělskou činnost. Poté se jednání rozdělilo do dvou sekcí: první se věnovala osvětě venkova od 18. do 1. poloviny 20. století. Nejstaršímu období (z hlediska časového zaměření konference) – zemědělské osvětě v předosvícenském období se věnoval Viliam Čičaj (Historický ústav SAV), který upozornil na úlohu nových

médií – knih, plakátů, letáků, kalendářů a novin, které měly široký dosah ve vrstvách novověké společnosti a při formování agrikultury. Časově navazující byl příspěvek Zuzany Lopatkové (Filozofická fakulta Trnavské univerzity), která se rovněž zabývala osvětovou činností v oblasti vzdělávání a propagace nových poznatků mezi rolníky v období 19. století na Slovensku. Institucionalizovanému zemědělskému vzdělávání ve 2. polovině 19. a na počátku 20. století na příkladu rakouského Slezska věnoval pozornost Petr Kadlec (Filozofická fakulta Ostravské univerzity). Se ženským emancipačním úsilím a ženské osvětě na venkově v českých zemích v první polovině 20. století seznámila posluchače Jana Burešová (FF Univerzity Palackého Olomouc). Věnovala se liberálně orientovaným – „pokrokovým“ spolkům, jejich kulturně osvětové práci, časopisu *Zvěstování*, určenému venkovským ženám a hlavní reprezentantce tohoto hnutí, Ludmile Zatloukalové-Coufalové. Na důležitou součást zemědělských systémů se stromy – na lesozemědělství a jeho vyškrtnutí z oficiální zemědělské vědy, které přispělo k jeho vymizení také z české krajiny, upozornila Jana Krčmářová (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i. – EÚ AV ČR). Zemědělským školstvím a osvětou se zabývaly Kateřina Sedlická a Dana Motyčková (EÚ AV ČR) v příspěvku, který se zabýval architektonickou soutěží na vytvoření vzorových návrhů zemědělských usedlostí, ale také venkovských dělnických domů určených pro různé regiony Čech a Moravy, která byla vypsána a konala se na počátku 40. let 20. století v období protektorátu. Na jejím odborném vedení se podíleli významní zemědělský odborník prof. Theodor Petřík a etnograf prof. Karel Chotek. Postoje ke vzdělání a přijímání nových trendů pohledem tří generací selské rodiny na podkladě rodinného archivu představila Milena

Josefovičová (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.).

Druhá sekce byla nazvána Institucionální / instituce zemědělské osvěty a vzdělávání. Věnovala se například Dublinské společnosti a jejímu pražskému protějšku – Společnosti pro orbou a svobodná řemesla (autor Tomáš Konečný; FF UK), dále zazněly dva referáty o Zemské vyšší škole hospodářské v Táboře (Filip Paulus a Šárka Steinová, Kateřina Paulusová; všichni Národní archiv), či příspěvek o zemědělském odboru pražské techniky pro agronomickou praxi v letech 1906–1939 (Kristýna Janečková; Archiv ČVUT).

Druhá sekce pokračovala pod svým tematickým názvem rovněž v pátečním jednacím bloku. První sekce se tento den věnovala tématu osobností zemědělské osvěty a vzdělávání. Vzhledem k velkému množství referátů můžeme pouze upozornit například na příspěvky Jaroslava Čepla z Výzkumného ústavu bramborářského v Havlíčkově Brodě, Radomíry Štrelkové z Výzkumné stanice vinařské Karlštejn, Zdeňka Nováka z NZM či Žarko Lazareviće z Institute of Contemporary History, Ljubljana, Slovinsko.

Vzhledem k množství přijatých příspěvků museli pořadatelé přikročit ke způsobu jednání ve více sekcích, což znamenalo nemožnost vyslechnout všechny referáty, mezi kterými nebylo příspěvků nezajímavých. Bohužel, vzhledem k několika časovým přesunům referátů, a to i mezi jednotlivými jednacími dny, bylo poměrně složité účastnit se těch, jejichž téma více souviselo se zaměřením posluchačů. Dobrou zprávou je však to, že dopracované příspěvky budou publikovány v příštím roce v kolektivní monografii jedním z pořadatelů konference – Národním zemědělským muzeem v Praze.

Kateřina Sedlická (EÚ AV ČR, v. v. i.)